

PRVA POLA

1. Nariši skico in opiši značilnosti linearnih pisav

Spadajo v skupino pisav s skoraj enako debelimi ali povsem enako debelimi potezami. Linearni črkovni slog nima serifov, osnovne poteze so zaključene ostro. Vezne poteze (spojne) so enako debele ali pa so za spoznanje tanjše (Futura, Optima, Helvetica, Arial...).

2. Opiši enotonsko večbarvno predlogo s primerom

Enotonski ali črtni original je sestavljen iz enega tona za vsako barvo. Robovi enotonskih elementov so med seboj ostro zaključeni.

3. Opiši kontaktni raster in njegovo delovanje

Izdelan je s snemanjem skozi stekleni raster na fotomaterialu za večtonske slike in nima linij ampak pike. Stekleni raster je sestavljen iz dveh linij – vodoravne in navpične, zato ima neenakomerno obarvane rasterske pike. Gostota obarvanja iz centra rasterske pike proti periferiji (obrobi) pada. S kontaktnim rastrom se snema tako, da sta rasterska mrežica in fotomaterial, na katerega se snema, čvrsto drug ob drugem in zaradi tega ni ogiba svetlobe. Pri snemanju temni toni iz originala dajo manjši intenzitet reflektirane svetlobe in s tem tudi manjšo količino svetlobe, ki pade skozi rastersko mrežico na fotomaterial in dobimo na negativu svetlejša polja, male rasterske pike in obratno – več reflektirane svetlobe iz originala (svetli toni), večja osvetlitev fotomateriala, dobimo na negativu večje rasterske pike. S kontaktiranjem dobimo končno pozitiv, kjer imajo svetli toni iz originala manjše rasterske pike in obratno.

4. Opiši značilnosti povdarjenega teksta

Povdarjeni del teksta s špacioniranjem (razbijanjem med črkami) razbije celoto in je nečitljiv, zato se takšno povdarjanje ne priporoča. Prav tako povdarjanje z debelejšo pisavo povzroči optično temnejši intenzitet dela celote, zelo poredko pa se uporablja povdarjanje z verzalkami. Najpogosteje in najbolj priporočljivo je povdarjanje s korzivo (17* nagnjena pisava), saj je učinkovita in privlači bralčevo pozornost ter ne razbije celote. Dodatno lahko še povdarimo z umikom.

5. Razloži klasični poskusni odtis, njegove prednosti in slabosti

Značilnost je, da ga izdelamo z istimi postopki, stroji in materiali kot proizvodni tisk, zato daje najboljše rezultate. Je referenčni izvod in najboljše vodilo tiskarju pri proizvodnem tisku. Klasični poskusni odtis je najdražji odtis ali upodobitev, zato se uporablja samo pri najzahtevnejših tiskovinah. Korekturo lahko opravimo na vseh elementih tipografije (ostre črke in elementi, pravilno oblikovanje, prisotnost vseh velikosti in skadnostnih oznak, razporeditev obrezave in porezave) in reprografije (ostrina rasterske pike, njen prirast, barvni izvlečki, barvne stalnice, kontrast, enakomernost nanosa barv).

6. Kaj je in čemu služi RIP?

Je procesni računalnik, ki PostScript barvne izvlečke spremeni v celostransko matrico elementarnih točk, da ustreza ločljivosti izpisovalnika. S funkcionalnim matematičnim zapisom tvori ustrezno razporeditev elementarnih točk na matrici.

7. Kaj je relativni kontrast in optimalno obarvanje?

Optimalno obarvanje dosežemo takrat, ko so polni toni čimbolje obarvani, kar je rezultat tiska pri določeni kombinaciji papirja in tiskarske barve. Z večjim obarvanjem večamo kontrast tiskovine, vendar se pri tem razširijo rasterske pike in kontrast se do neke točke zmanjša. Za določanje tiskarskega kontrasta je določeno polje 80% rasterske tonske vrednosti, ker se tričetrtinski toni najhitreje zapirajo. Izkušeni tiskarji tiskajo po občutku, vendar je edina primerljiva vrednost odtisa denzitometrično merjenje.

8. Opiši pravila za stavljenje poglavij

Poglavja so sestavni del in so zato omejena z robovi (margoti), ki določajo višino in širino ter pozicijo zrcala (špigla). Vse to moramo določiti že pri samem začetku načrtovanja knjige. Vsi ti parametri so odvisni od formata in namena knjige. Poglavja začnemo vedno na novi desni strani na vrhu zrcala, le v primeru, da so poglavja krajša in jih je večje število, lahko tudi na levi ali desni strani na vrhu zrcala. Naslove poglavij stavimo iz nekoliko večje pisave na vrhu zrcala. Med naslovi in tekstom moramo določiti razmak, ki naj bo vsaj dve, tri vrstice, vsekakor pa se naj tekst začne v zgornji tretjini zrcala. Ta oblika prve strani poglavij mora biti po celi knjigi enaka. Paziti moramo, da zavzema tudi konec poglavij vsaj eno tretjino zrcala. Pri tem se morajo vrstice iz ene in vrstice iz druge (hrbtne) strani prekrivati, kar imenujemo register. Pri prelomu moramo biti pozorni predvsem na to, da se zadnja beseda v zrcalu ne deli ali pa da se stran ne konča z dvopičjem. Prav tako ne smemo končati strani s prvo vrstico odstavka (sirota, kurbnzajla) ali začeti nove strani z novo vrstico odstavka (vdova).

9. Iz spodnjih podatkov izračunaj koliko 16-stranskih pol ima knjižni blok

850 000 znakov

vzorčna stran: 2 000 znakov

naslovna pola: 7 strani

10. Nariši in razloži shemo elektronske ali digitalne tehnologije

Ko povežemo s procesnim računalnikom digitaliziran svetlobni stavek in digitalizirane slike, skenerje, stavne naprave in izhodne enote dobimo vsestransko uporaben reprografski sestav. To omogoča oblikovanje grafičnega izdelka, reprottehnično in tipografsko modulacijo, izdelavo informatnih kopirnih predlog in tiskovnih form ali celo neposredno tiskanje s katerokoli digitalno tehniko tiska. Sestav tvorijo vhodne enote, procesne ali izvedbene enote, spominske enote, izhodne in krmilne ali odločitvene enote. Temeljna značilnost digitalnih reprografskih procesov je računalniška obdelava digitalnega stavka in slik. Dokler ni informacija dokončno oblikovana ne potrebujemo fotomaterialov, ni ročnega dela, ne kemičnih procesov. S tem je delo opravljeno hitreje in bolj kvalitetno, korekture se opravljajo takrat, ko še ni materialnih stroškov.

DRUGA POLA

1. Opiši značilnosti klasičnih pisav in nariši skico

Klasične pisave spadajo v sklop pisav s tankimi in podedeljenimi potezami. Razlika med potezami je največja med vsemi pisavami. Serifi so vodoravni, poteze črk so geometrične in simetrične. Prečna poteza črke e je ravna in nekoliko višje, nad sredino (npr. Bodoni, Century...)

2. Opiši enotonsko enobarvno predlogo

Je sestavljena iz enega tona v eni barvi in belih medprostorov (papir) s katerim je omejen kak enotonski ali črtni element.

3. Opiši temeljne značilnosti digitalnih sistemov

Temeljne značilnosti elektronskih ali digitalnih sistemov je računalniška obdelava digitalnega stavka in slik do trenutka, ko so informacije dokončno oblikovane. Elektronski sistem daje boljšo natančnost, večjo hitrost in manjše stroške.

4. Opiši značilnosti grafov

Grafi prikažejo številke in vrednosti s sliko, tako da zlahka sporočamo primerjave, razmerja in gibanja. Grafi z rezinami so učinkoviti kadar imajo malo rezin in so te velike. V primeru, da so rezine male in jih je veliko izgubijo grafi preglednost in jasno sporočilnost, kar je njihov namen. Stolpcični grafi so lahko horizontalni ali vertikalni.

5. Primerjaj digitalni poskusni odtis z ozalidno kopijo

Z ozalidno kopijo, ki je pogosto dvobarvna ali enobarvna ugotavljamo mehanske napake na fotomaterialu, skladja, razpored strani, povezave v živo, prisotnost slikovnih in tekstovnih elementov. Digitalni odtisi CMYK so izdelani s tiskarskimi barvami in je z njimi mogoče doseči dobre približke dejanskega videza končne tiskovine. Na digitalnem odtisu kontroliramo prisotnost vseh barv, skladnostne oznake, povezave,...ne moremo pa napak moareja in prekrivanja.

6. Kaj je naslovna pola in katere dele ima

Naslovno polo imenujemo vse strani, ki so stavljene pred glavno besedilo. Šteje najmanj dva lista, največ pa dve ali več pol, ki jih tudi tiskamo ločeno od glavnega dela, ko je ta že potiskan. Deli naslovne pole so:

- prednaslov ali varovalni naslov na prvi desni strani
- glavni naslov na tretji strani (nosi ime avtorja, naslov, signur založbe)
- podatki o založbi, tiskarni, državi,... na četrti strani
- posvetilo na peti strani, če ga knjiga ima
- predgovor na sedmi strani, če ga knjiga ima
- vsebinsko kazalo na deveti strani, lahko pa ga tiskamo tudi na zaljučni poli pred kolofonom
- začnemo z besedilom knjige na enajsti strani

7. Kaj je barvno upravljanje in vloga ICC profila?

Barvno upravljanje je sistematično vodenje barvnih pretvorb med barvnimi prostori naprav (RGB, L*a*b in CMYK), uporabljenih v procesu barvne reprodukcije. ICC profili opisujejo povezavo med RGB ali CMYK vrednostmi opreme in aktualno dejansko barvo, ki jo ti signali proizvedejo. ICC profil vsebuje dve vrsti podatkov ali vrednosti, ki so med seboj povezane:

- naprave odvisne vrednosti barv (CMYK, RGB)
- naprave neodvisne vrednosti barv (L*a*b)

Zatorej je ICC sestavljen iz dveh med seboj odvisnih delov:

- prvi del ima v sebi zapisane vrednosti L*a*b barvni prostor (neodvisni barvni prostor)
- drugi del pa CMYK in RGB (odvisna barvna prostora), ki ga mora profil poslati na napravo (printer), da bodo barve pravilno prikazane na odtisu.

8. Opiši pravila stavljenja časopisa

Časopisne strani so členjene na vertikalne stolpce standardne širine, ki ponavadi ne presegajo 6 cm. Za določanje osnovnih parametrov časopisne strani je poglobitni odnos med velikostjo pisave in širino stolpcev. Velikost pisave ne presega 9 tipografskih pik, saj so časopisi več ali manj omejeni z razpoložljivim prostorom. Časopisna stran je sestavljena iz določenega števila člankov in fotografij, ki morajo biti smiselno razporejeni po vsebinski teži in aktualnosti. Nadnaslovi in podnaslovi člankov naj bodo poudarjeni vendar ne smejo preveč odstopati od celote. Naslovi naj bodo poudarjeni, da so vidni in da z njih lahko bralec ugotavlja temo članka in seveda aktualnost. Članki so med seboj razdeljeni s horizontalnimi in vertikalnimi belinami, ki ne smejo razbiti kontrasta strani. Glava naslovne strani je stalnica časopisa in mora bralcu omogočiti takojšnjo prepoznavnost. Zraven imena mora glava nositi tudi podatke o izdajatelju, uredništvu, zaporedni številki, datumu, ceno časopisa...

9. Iz spodnjih podatkov izračunaj koliko 12-stranskih pol ima knjižni blok

950 000 znakov

vzorčna stran: 2 700 znakov

naslovna pola: 5 strani

10. Nariši in razloži shemo skenerja z digitalnim računalnikom

Vsi skenerji analizirajo predlogo z analognim skeniranjem, kjer se slika razdeli na natančno določeno število točk, ki je določeno z ločljivostjo skenerja (te točke se imenujejo slikovni elementi ali dpi). Analogni skenerji izdelajo le večtonske negative ali pozitivne. Da bi dobili rastrirano predlogo moramo v pretvorniku analogno spremeniti v digitalno in dobimo samo dve območji. Za svetlost manjšo od 50% se ne aktivira žarnica, ki osvetljuje film, večja svetlost od 50% pa jo aktivira vedno z enako jakostjo.

TRETJA POLA

1. Opiši značilnosti egipčanskih pisav in nariši skico

Spadajo v sklop pisav s skoraj enakimi ali popolnoma enakimi potezami. Med njimi in osnovnimi potezami so majhne razlike. Te pisave so predstavljene kot pisave inženjerskih in tehnikov (Menfis, Rockwell).

2. Opiši večtonsko enobarvno predlogo

Takšna predloga ima niz tonov od najsvetlejšega do najtemnejšega v eni sami barvi (npr. črno-bela fotografija).

3. Opiši pozitivni postopek kontaktnega kopiranja za ofset tisk

Kemigrafski proces se prične s kontaktnim kopiranjem zrcalno obrnjene pozitivne predloge. Na plošči nanese kopirni sloj, ki reagira na svetlobo, ko ga osvetlimo v kopirnem aparatu in v njem nastanejo kemične reakcije, tako da osvetljeni deli kopirnega sloja spremenijo kemijsko lastnost – postanejo topljivi. Ta sprememba omogoča selektivno raztapljanje osvetljenega sloja, ki se izpere in tako dobimo hidrofilno površino (sprejema vodo). Neosvetljeni deli kopirnega sloja so hidrofobni in oleofilni.

4. Stavljenje mednaslovov

Mednaslovi so vezni člen med tekstom in napovedujejo novo temo. Običajno jih stavimo iz iste pisave kot tekst, le stopnjo ali dve večje. Lahko tudi povdarimo (polkrepko, korzivno, z verzalkami). Paziti moramo, da med mednaslovom in nadaljevanjem teksta ni prevelik medvrstični razmak, saj mednaslovi pojasnjujejo ta tekst. Med mednaslovi in zgornjim tekstom stavimo tako večji razmak. Običajno mednaslov, kakor tudi glavni naslov ne delimo in jih stavimo na sredino ali na levo naslonilo.

5. Procesi, ki jih moramo standardizirati

V reprografskem procesu morajo biti vse faze strogo standardizirane, da lahko tako zagotovimo kvaliteto in ponovljivost procesa (reproducibilnost). Torej morajo biti vsi faktorji, ki v osnovi vplivajo na kvaliteto in ponovljivost tiska, naravnani po predpisih in navodilih. Procesi, ki jih moramo standardizirati:

- prenos rasterske tonske vrednosti s filma na ploščo (standardizacija kopije), kjer je potrebno izdelati pahljačo (čas osvetljevanja, ki se meri v taktih), določiti ločljivost ofsetne plošče (fotografski klin – UGRA) in s pomočjo kopirnih tablic ugotoviti pravilno osvetlitev in njen interval

- prenos rasterskih tonskih vrednosti s tiskovne forme na papir (standardizacija tiska), kjer moramo določiti obarvanje polnega polja (D_v), omejiti navidezno povečanje rasterske tonske vrednosti (dFD) in določiti zaporedje tiska barv (običajno CMYK).

6. Opombe in marginalije, kako jih stavimo

Opombe so krajše razlage, ki jih stavimo na koncu zrcala, ko jih je na strani manj kot štiri. Če so na strani štiri ali več, jih stavimo na koncu poglavja; lahko pa vse opombe združimo in

jih stavimo na koncu knjige, takoj za glavnim tekstom. Označujemo jih z zaporednimi številkami ulomka (števec) za neznanko in ponovimo pred razlago opombe (X^1 2X). Če imamo samo dve opombi na strani jih označimo z zvezdicama (X^*).

Marginalije se danes redko uporabljajo. Če jih uporabimo jih stavimo najpogosteje v zunanji rob strani iz manjše pisave, pogosto tudi iz polkrepke v višini iste vrstice, kjer je neznanka.

7. Primerjaj amplitudno in frekvenčno rastriranje

Pri amplitudnem rastriranju je gostota (frekvenca) rasterskih pik in s tem tudi gostota rastra vedno konstanta, spreminja se le velikost (amplituda) pik, ki v končni fazi daje rasterske tonske vrednosti (večje pike dajo večje rasterske tonske vrednosti – temnejše tone, manjše dajo manjše vrednosti – svetlejše tone). V digitaliziranih postopkih je rasterska pika sestavljena iz gruče več elementarnih pik, katerih velikost je odvisna od upodobitvene ločljivosti izhodne naprave.

Frekvenčno rastriranje uporablja elementarne točke, ki so razporejene po naključnem vzorcu. Svetlost in temnost se določa z razdaljo med natisnjenimi elementarnimi točkami. Te točke so razporejene naključno, ne povzročajo moarea in je z njimi mogoče prikazati večje podrobnosti, ponovljivost pa je ničla, barve so včasih prikazane z madeži in packami.

8. Pravila stavljenja knjižnega stavka

Zrcalo je omejeno z robovi, ki morajo dati dovolj beline okoli njega, da je knjiga urejena in čitljiva. Notranji rob je običajno najmanjši; spodnji, kjer je običajno pagina pa največji. Tekst stavimo na polno višino in širino zrcala, v primeru, da so poglavja krajša in se zaključijo prej, vendar je izgled odprte knjige mnogo lepši, če takšen zaključek poglavja sega čez tretjino zrcala. Velikost in rez pisave izbiramo po namenu (otroci, starostniki) in vsebini knjige (učbenik, roman, s tehnično in tehnološko vsebimo). Prav tako moramo določiti medvrstični razmak, ki naj bo velik vsaj 20% uporabljene velikosti pisave. Odstavčni odmiki se običajno delajo za celec velikosti pisave. Zadnja vrstica odstavka v nobenem primeru ne sme biti krajša od prve vrstice novega odstavka (daljša mora biti od odstavčnega odmika), priporoča pa se, da je zadnja vrstica odstavka dolga vsaj do polovice dolžine vrstice. Prav tako ne smemo prenašati na novo stran nove vrstice odstavka ali zaključiti strani s prvo vrstico odstavka.

9. Izračunaj količino papirja,

ki ga porabimo za 800-stranski knjižni blok, dodatek je norminiran 50 pol po eni strani tiskarske pole, naklada je 10 000 izvodov, pole so 16-stranske.

10. Analiziraj polja na barvnem traku

Barvne trakove sestavljajo kvadratna polja ob zgornjem robu (čez vso širino) tiskarske pole. Ta kvadratna polja so pravzaprav nadzorni in merilni elementi na katerih se opravljaja skozi celoten reproproces vizualna primerjava in denzitometrično upravljanje procesa:

1. polnobarvna polja CMYK služijo za denzitometrične meritve obarvanja polnega polja in določanje optimalnega obarvanja
2. rasterska polja CMYK v vrednosti 40% in 80%, na njih se denzitometrično meri prirast rasterskih tonskih vrednosti

3. polnobarvna polja za prekrivanje (traping – navzemanje barv) nam pokažejo učinek mešanja barv polnih tiskanih drugih preko druge
4. sivi klin z rasterskimi vrednostmi treh osnovnih procesnih barv CMY, ki dajo v različnih tonskih vrednostih sivo ravnovesje. Odstopanje od sivega ravnovesja zaradi spremenjene gradacije ali nanosa barv je takoj vidna in se odčitava vizualno.
5. zraven tega so na barvnem traku tudi elementi za kontrolo barvnih valjev, kontrolo dubliranja in mikrometerski elementi za kontrolo kopije in prenos rasterske tonske vrednosti.

Krajša vprašanja DTR

1. Knjiga

Je sestavljena iz knjižnega bloka in platnic. Knjižni blok je v platnico vlepljen z veznimi listi, ki so lahko potiskani ali nepotiskani in so debelejši od knjižnega bloka (100g – 120g papir), da bolje držijo knjigo skupaj. Platnice so večje od knjižnega bloka za 3mm, kar je odvisno od formata in debeline knjižnega bloka. Izdelane so iz lepenke in so zlepljene (prva, zadnja platnica in hrbet) s prelepnim papirjem (prevlečni material). Prelepni papir je lahko potiskan (120g – 135g), takšni so zaradi boljše zaščite knjige oplemeniteni s folijo ali lakirani. Celotna knjiga je lahko zaradi komercialnih učinkov in zaščite v zaščitnem ovitku.

2. Prva stran časopisa

Časopisi so sredstva za razširjanje informacij, dnevne ali periodične publikacije, ki prinašajo novice iz političnega, gospodarskega, športnega...področja. Tiskani so na večjih formatih na manj kvalitetnih papirjih, ker nimajo trajne vrednosti. Glava časopisa mora biti vedno enako velika, enaki barv in podatkov (datum, izid, leto, cena, naklada). Članki na prvi strani so krajši, ker so samo napovedniki vsebine časopisa, mesto preloma se določi po njihovi aktualnosti. Uporabljajo se lahko večji naslovi, da je članek na določen dan izida najbolj aktualen pri prvem vtisu. Bralcu pritegne pozornost že razstavljen na polici.

3. Oprema knjige in brošure

Knjiga ima knjižni vložek z veznimi listi vlepljen v platnice (lepenka) in ovite ter zlepljene s prelepnim papirjem (platno). Knjižni blok, ki je šivan z nitjo (pola na polo) se vlepi v platnice z veznimi listi. Dimenzije platnic so po širini in višini za 3-5mm večje na vseh zunanjih robovih, kot je vložek, kar je odvisno od debeline knjižnega bloka. Prelepni papir je najpogosteje potiskan in plastificiran (z ofset lakom, ki je manj kvaliteten ali z UV lakom, ki je dobre kvalitete), da zaščiti knjigo in zaradi komercialnega učinka.

Brošura ima za razliko od trde vezave ovitek, ki je kartonski (220g -300g), knjižni blok je vlepljen direktno v ovitek s hrbtom in zelo majhnim delom prve in zadnje strani knjižnega bloka. Ovitek in knjižni blok imata iste dimenzije in se obrezujeta hkrati v trorezniku.

4. Kaj je stran in kaj je zrcalo

Poznamo obrezan in neobrezan format knjige. Do trenutka, ko knjižni blok ni obrezan govorimo o zgibanih polah. Z obrezavo zunanjih robov, kjer so zgibi, dobimo šivan knjižni blok, ki ima določeno število strani. Stran je obrezan format knjižnega bloka.

Zrcalo je potiskan prostor, omejen z nepotiskanimi robovi (margoti), razen ko ima marginalije, ki so stavljene ob robovih, po navadi zunanjih.

Pagina je vedno zunaj zrcala, poravnana levo, desno ali na sredino.

Živa pagina je številka strani s tekstom, npr. z naslovom poglavja.

5. Kaj so akcidenčne tiskovine?

Mednje prištevamo tiskovine različnih formatov in svobodnega oblikovanja. Seveda se mora pri vseh teh, ki so glavni produkt namiznega založništva, posebno pozornost posvetiti skladnosti, izbiri tipografije (tipografija → črke in njihovo oblikovanja) in barv. Pri prosti izbiri in oblikovanju akcidenčnih tiskovin moramo upoštevati namen tiskovine, format, čitljivost ter razpoznavnost dogodka ali predstavitve. Oblikovalec je vezan samo na svoj estetski čut, določene formate končne tiskovine, uporabo tehničnih in tehnoloških možnosti in materialov.

Npr.: plakati, vabila, vinske karte, razglednice...

6. Tabela in tekst

Tabele v tekst vstavljamo na širino zrcala ali širino stolpca, odvisno od preloma tiskovine. V knjigah, brošurah in časopisih vstavljamo tabele iz istih črk kot glavni tekst. Za razpredelnice v katalogih, cenikih, prospektih in propagandnih tiskovinah pa jih stavimo iz črk linearnega sloga. Pri določitvi širine rubrik ni odločilen samo obseg besedila v glavi, temveč tudi potreben prostor za dodatno vnašanje podatkov v mreži (noga). Tabela se deli na glavo in nogo.

7. Prva stran poglavja

Poglavje lahko oblikujemo tako, da stavimo naslov ali zaporedno številko na vrhu zrcala, med njim in tekstom izpustimo nekaj praznih vrst, vendar moramo biti previdni, saj med naslovom in začetkom besedila ne sme presegati $\frac{1}{3}$ zrcala. Lahko stavimo tudi tako, da pod naslovom izpustimo prazno vrstico ali pa začnemo z naslovom nekaj vrstic pod vrhom zrcala. Paziti moramo, da naslovi niso preveliki, da jih ne delimo in da so vsa poglavja enako stavljena.

8. Knjige in časopisi

Časopisni stavek in seveda prelom tega stavka se loči od knjižnega stavka po velikosti pisav, saj le redko presega velikost cicera (12 pik), običajno pa še manj (8pt - 9pt). Časopis ima veliko naslovov različnih velikosti, razlika je v številu kolon, kar je odvisno od formata (po navadi ima časopis 6 kolon, širina ene je približno 5 cm). Tudi kvaliteta reprodukcije (slike) je manjša, predvsem zaradi papirja in linijature rastra, ki je redko 60 linij na centimeter. Časopis najpogosteje tiskajo na rotacijskih strojih na papirju iz role (zvitka), knjige pa na strojih iz pole. Časopisni papir vpija barvo, zato se rasterska pika razlije.

9. Pregled datotek pred osvetljevanjem

Pred predajo datotek v osvetljevalni stroj moramo še enkrat temeljito pregledati in zagotoviti, da jih je mogoče osvetliti tudi iz drugega računalnika (pretvorimo jih v PostScript ali PDF).

1. Nepotrebne stvari in elemente izbrišemo.

2. Uporabimo zadnjo verzijo digitalnega zapisa.
3. Poskrbimo za pravilne nastavitve tiska.
4. Pregledamo porezave in prekrivanja.
5. Ugotovimo prisotnost vseh barv, tudi posebnih.

10. Kaj prikazujejo tabele?

Prikazujejo veliko informacij na jedrnat način. Uporabne so za prikaz golih podatkov, z njimi pogosto nadomestimo več stavkov na pregleden način. Pri stavljenju pazimo na preglednost, zato mora rubrika v glavi in mreži imeti belino. Poravnava naj bo smiselna; levo, desno ali sredinsko naslonilo, v primeru decimalnih števil se uporabi decimalna poravnava. Linije ne smejo biti premočne, vrstice in stolpce lahko ločimo z barvami, vendar pazimo na čitljivost besedila in temnost barv.

11. Tiskovna forma za ploski tisk

Ima vse površine (tiskovne in proste) v isti višini, razlika je zgolj nekaj mikromilimetrov, poleg tega so tiskovni elementi oleofilni, prosti pa hidrofilni.

12. Tiskovna forma za visoki tisk

Ima tiskovne elemente dvignjene nad prostimi površinami, zato moramo po kontaktnem kopiranju še jedkati, da s tem poglobimo proste površine (kliše), torej je razlika v višini tiskovnih in prostih elementov in v postopku izdelave pomnilnika informacij.

13. Kako stavimo opombe med besedilo?

Opombe pojasnjujejo določene besede, stavke ali odstavke, ki jih označimo na različne načine. Če so samo tri opombe na strani, uporabimo * za prvo opombo, ** za drugo opombo, *** za tretjo, to ponovimo na koncu zrcala, stavljene stopnjo ali dve manjše pisave (7 pt, 6 pt minimalno) in z eno ali dve vrstici vstran od glavnega besedila. Za ločevanje lahko uporabimo tudi fino linijo dolgo 4 cicero (2 cm pomaknjeno levo). Ko imamo več opomb na strani jih označimo z zaporedno številko (velikosti ulomkovega števca) za neznanko in razlage na koncu poglavij ali v zaključni poli. Na koncu poglavij naj bodo razlage stavljene iz stopnjo ali dve manjše pisave, za zaključno polo pa stopnjo manjše.

14. Knjiga po glavnih delih

Knjižni vložek delimo na naslovno polo, vsebinski del in zaključno polo. Vložek je vlepljen v platnice z veznimi listi (predlist, zalist). Platnice so zlepljene s prelepnim papirjem, zraven tega še imajo zaščitni ovitek (z zavihkoma, ki sta 1 mm ožja od platnice), s katerim so zaščitene, so 5-8 cm veliki, ponavadi so plastificirani ali lakirani.

15. Priprava pol za šivano in lepljeno vezavo

Pole za šivano vezavo nimajo dodatka za brušenje in lepljenje, zato se strani druga do druge. Za lepljeno se doda 3mm za brušenje v hrbtu. Obe morata imeti dodatek 3-5mm v zunanjih

robovih za porezavo, zaradi zgiba pol in elementih, ki gredo v živo. Previdni moramo biti pri porezavah in brušenju v hrbtu, da nam stiki bistvenih delov slik ne odpadejo z brušenjem.

16. Vabilo, jedilniki, vinske karte

Vabilo je tiskovina, s katero neko osebo kam vabimo, tiska se na eni strani ali zloženka na štirih straneh ali več. Če imamo štiristransko zloženko se tiska na prvi in tretji strani. Oblikovati moramo previdno, da dosežemo skladnost tiskanih in nepotiskanih prostorov na strani. Tipografija mora biti primerna dogodku, ne smemo pretiravati z barvami, saj je učinek lahko nasproten od pričakovanega.

Jedilniki nimajo trajne vrednosti, menjavajo se tedensko, tudi dnevno. Oblikovani so s tehnologijo namiznega založništva, vendar morajo biti primerno oblikovani, z grafičnimi elementi ne smemo pretiravati. Trajnejše moramo primerno oblikovati, izbrati pisave in barve ter tehnologijo dodelave (usnje, umetno usnje...)

Vinske karte imajo veliko okvirov, ki so včasih različnih barv. Za njih velja enako, kot za vabila in jedilnike.

17. Etikete

So majhne, z informacijami potiskani listi papirja, ki se lepijo na embalažo izdelka in hranijo informacije o vsebini izdelka, na hrbtni strani pa so skoraj vedno premazane z lepili. So eno ali večbarvne, raznih oblik. Tiskajo se na eni poli ali pa v sodobnih strojih iz zvitka, kjer je etiketa uzsekana in nalepljena na nosilni papir.

18. Linijatura rastra

Je število rasterskih pik na centimeter. Za normalne tiskovine v ofsetni tehniki tiska se uporablja 60-80 linijski raster. V rotacijskem tisku se uporablja linijatura 45 linij na cm, za gigante (jumbo plakate) do 20 linij na cm.

19. Kako delimo knjižni blok

1. začetna pola
2. vsebina
3. zaključna pola, ki nosi vse, kar bi bralcu utegnilo koristiti

20. Z žico šivana revija, lepljena revija

Največja razlika je v zlaganju pol, šivana je zložena pola v polo in potem zašito, odvisno od gramature papirja in števila pol, saj takšna revija ne more biti predebela. Vsekakor takšne vezave ne bomo uporabili, kadar imamo več kot pet pol. Lepljena ima več pol, zložene so pola na polo, zlepimo jih v hrbtu. Pri lepljenju pazimo na dodatek v hrbtu 3mm za brušenje. Ovitek se tiska posebaj in oplemeniti (po navadi plastificira).

21. PDF

Je zapis, ki ni odvisen od tipa izhodne naprave računalnika ali operacijskega sistema. Datoteke PDF je mogoče tiskati, arhivirati in si ogledovati v eni sami obliki zapisa, uporaben je v vseh operacijskih sistemih (Windows, Unix, Linux, Mac). S programom Adobe Acrobat je mogoče

dokumente pretvarjati v zapis PDF ali pa jih v tem zapisu shranjevati v vsakem programu in sistemu. Datoteke po pretvorbi v PDF ohranijo vse barve, barvne prostore, grafiko in tipografijo najvišje kakovosti.

22. Poglavlja

So sestavljena iz odstavkov in imajo najpogosteje naslove ali zaporedoma oštevilčena poglavja, ki so povdarjena. Začetek poglavij stavimo na novo stran, da jih ločimo. V primeru, če imamo več poglavij jih lahko stavimo levo in desno na novo stran, drugače pa samo desno. Paziti moramo, da so vsa poglavja enako oblikovana in se končajo vsaj na tretjini strani, nikakor ne samo nekaj vrstic. Stavljanje odstavkov ima tudi neka pravila, kot so odstavčni odmik in zaporedna delitev na strani. Medvrstični razmak na strani ne sme razbijat celote zrcala, vendar mora biti dovolj velik, da je čitljiv in da se oko ne utruji preveč. Strani ne smemo zaključiti s prvo vrstico odstavka ali začeti z zadnjo vrstico odstavka, prav tako ne deliti zadnje na strani.

23. Rokopis

Je lahko napisan z roko, kar je danes zelo redko. Pogosteje se pojavlja v obliki zapisa s pisalnim strojem ali v dobi informatike na prenosnih pomnilnikih v obliki digitalnega zapisa. Vsekakor mora biti čitljiv, opravljena mora biti korektura, vsebovati mora navodila (črkovni rez, velikost pisav, dimenzije zrcala, format tiskovine, slikovni material, informacije o poglavjih, odstavkih, paginah...), tako da lahko tipograf in črkograf opravita svoje delo s čim manj problemov.

24. Osvetljevalne enote

Sprva v fotomehnični reprodukciji so bile samostojne, ločene od razvijalnih enot manjših formatov. Že dalj časa pa se uporabljajo kombinirane z razvijalnimi enotami večjih formatov v zvitkih. Širina teh zvitkov je večja od 1 meter, dolžina par 10 metrov. V digitalni reprografiji jih štejemo med izhodne enote in so v kombinaciji s procesnim računalnikom (Rip in PostScript programskim jezikom) izredno zmogljive.

25. Adobe Acrobat in Destiler

Z njim lahko obdelujemo vse datoteke, ki so primerne za izpis PostScript in omogoča pretvorbo iz PostScript v PDF z nastavitvami, ki ustrezajo vsem normam grafične priprave za osvetljevanje filmov (CTF) in pomnilnikov informacij (CTP) in tudi digitalnega tiska. Program vsebuje PostScript za PostScript Level 3 in omogoča pretvorbo v PDF datoteke.

26. Kaj so tabelarični obrazci in tabelarične table?

Tabele delimo:

- a.) v tabelarične obrazce, ki so pripravljene za kasnejše vpisovanje podatkov
- b.) tabelarične razpredelnice so številčno ali tekstovno izpolnjene razpredelnice

27. Kaj so inicialke, vinjete in ornamenti

Inicialke so povdarjene, pogosto še okrašene črke na začetku poglavij in odlomkov. Vinjete (prvotno risba grozdja) so samostojne risbe, ki so jih dajali v prelom kot okras na začetku ali koncu knjige. Že dalj časa se uporabljajo standardne, ki so glede na motiv športne, turistične, kulinarčne...

Ornamenti (okrasi) so v osnovi stilizirani in risani okrasi in so se razvili do izrazito geometrijskih oblik.

28. Indirektno rastriranje

Večina večtonskih reprodukcij v fotomehničnem postopku rastriranja se dela z indirektnim postopkom. Večtonski original moramo skozi kamero preslikati – reproducirati na enega normalnih fotomaterialov (odvisno od tonske vrednosti originala). Po razvijanju in fiksiranju dobimo večtonski negativ, ki ga moramo skozi rastersko mrežico kontaktirati na ultra trdi fotomaterial in razviti z lit (extra trdim) razvijalcem, da dobimo rastersko piko dovolj in enako obarvano po celotni površini. V tem delu procesa dobimo enotonski rasterski pozitiv.

29. Reprodukcijski tonov v tisku

V vseh razen v globokem tisku tone reproduciramo z uporabo rastra. Zaradi enakomernega nanosa tiskarske barve na tiskovno podlago smo omejeni s tiskanjem različnih tonov. Kopirno predlogo moramo zato pripraviti tako, da je v tisku omogočeno tiskanje različnih tonov (simuliranje). To je mogoče samo z uporabo rasterske tehnologije. Rasterska pika je toliko majhna, da je iz oddaljenosti 20-25 cm normalno oko ne zazna. Tone pa reproduciramo z velikostjo rasterskih pik.

(Velike rasterske pike → temni toni. Male rasterske pike → svetli toni.)

30. Stran in zrcalo

Poznamo obrezan in neobrezan format knjige. Do trenutka, ko knjižni vložek še ni obrezan govorimo o zgibanih polah. Z obrezavo zunanjih robov, kjer je zgib dobimo šivan knjižni blok, ki ima določeno število strani. Torej stran je obrezan format knjižnega bloka.

Zrcalo je potiskan prostor, ki je omejen z robovi (margoti), ki so največkrat nepotiskani, razen kadar ima marginalije, ki so stavljene v robovih, najpogosteje zunanjem.

31. Zunanja oprema knjige

Trda vezava ima platnice v katere je z veznimi listi lepljen knjižni blok. Platnice sestojijo iz prve in zadnje, ki sta iz lepenke (debeline od 1,5 do 3 mm) in so večje od vseh zunanjih robov od 3 do 5 mm od knjižnega bloka. Hrbet je lahko polkrožen ali raven. Med hrbtom in platnicami je pregib 5-7 mm, vse to je ovito v prelepni papir. Prelepni papir je na vsakem robu večji za 15 mm zaradi zaviha, ki je zalepljen na hrbtni strani platnic. Zraven tega ima knjiga lahko zaščitni ovitek, ki je daljši za prvi in zadnji zavihek (je za okoli 8 cm daljši). Oba, prelepni papir in zaščitni ovitek sta pogosto oplemenitena (lakirana z UV lakom ali ofset lakom, največkrat pa plastificirana).